

GRUP 3: TURISME, ECONOMIA I SOCIETAT

Grup 3. Coordina: Cristina Llorente (43 propostes, 21 esmenes)

Índex

Sessió de matí – 12:00 a 14:00. Intervenen Nofre Fullana, Carles Manera i Maties Garcies

7. Turisme i diversificació econòmica. Inversions per a la diversificació. Impuls del sector agrícola. Impulsar l'economia circular. Impulsar l'economia social. Descompte de residents per mercaderies.

8. Turisme, nivells de renda, productivitat i salaris. Precarietat i benestar social. Turisme i innovació. Turisme i reserva de la biosfera. Turisme, diversificació, formació i qualitat de treball.

9. Turisme i Cultura. Sense sostenibilitat lingüística i cultural no hi ha sostenibilitat. Més cultura pròpia.

Sessió de tarda – 16:00 a 18:00. Intervenent Jaume Reus i Helena Inglada

10. Vida digna i turisme. Habitatge accessible. Envel·liment actiu. Igualtat de gènere. Pobresa zero. Immigració i ciutadania. Joventut amb futur. Recuperar els centres històrics per a la ciutadania.

SESSIÓ DE MATÍ - 12:00 a 14:00

12:15 - Intervenció Nofre Fullana sobre agricultura ecològica

12:45 - Intervenció Carles Manera sobre productivitat del treball

13:15 - Intervenció Maties Garcies sobre llengua i turisme

INTRODUCCIÓ

La transició cap a un altre model econòmic l'hem d'entendre també com una transició social cap a una societat més resilient, lliure, cohesionada, justa i igualitària. Ha de ser un procés per a garantir l'accés a la cultura, el suport a la llengua i cultura pròpies, els serveis públics bàsics, un sistema de cures proper a la ciutadania, i les prestacions que cobreixin les necessitats vitals com l'alimentació, l'habitatge, l'aigua, l'energia, el treball digne, etc. El turisme pot ser un instrument per ajudar a aconseguir una comunitat mallorquina cohesionada, o pot ser una força per a la disgregació i la pèrdua d'identitat i de drets.

7. TURISME I DIVERSIFICACIÓ ECONÒMICA

7.1. Inversions per a la diversificació

- Hem de pensar les propostes de reconversió turística connectades amb propostes dels diferents sectors productius i diferents entitats socials. Hem de crear un Fons d'Inversió per a la Diversificació i la Transversalitat *Considerar unificar la proposta de creació de nous fons de finançament amb l'esmena 2.*, més enllà de la disponibilitat de fons europeus al respecte.
- Utilitzar aquest fons per invertir en totes aquelles activitats que permetin diversificar i descarbonitzar l'economia de les Illes Balears, així com reconvertir-la en una economia inclusiva que reverteixi positivament en la qualitat de vida i poder adquisitiu de la ciutadania. Per tot això cal impulsar tots els sectors productius, amb especial cura al sector agrícola, en el marc de l'economia circular i l'economia social. En aquest sentit, des del Fòrum reclamem una modificació de les Lleis de Contractació de les Administracions Públiques que facin possible que aquest objectiu, promoure l'economia social i solidària, sigui una realitat en les contractacions d'ajuntaments, consells i conselleries.
- *1. Fomentar la recerca, el desenvolupament de programari, els serveis en línia i altres activitats econòmiques que permetin tenir clients a tot el món sense necessitat de desplaçaments físics.*
- *2. Creació d'un fons publico privat per a la protecció, investigació i conservació d'espècies i hàbitats marins vulnerables. Implementar mecanismes per sumar aportacions de sectors econòmics estretament vinculats a la mar.*

- 3. Destinar com a mínim l'1% dels pressuposts públics en conservació marina (sense comptar infraestructura d'aigües).
- 4. Implementar un sistema de comptabilitat del capital natural marí integrant dades sobre l'estat dels nostres hàbitats i espècies marines i el valor econòmic de béns i serveis, per fer visible la interrelació entre l'estat del medi marí i l'economia.

7.2. Impuls del sector agrícola

- Enfront de la pèrdua de pes econòmic i laboral del sector primari, hem d'enfortir el sector agroalimentari. El sector primari ha de ser considerat com a fonamental, estratègic i motor del canvi, amb una bona presència a l'oferta del sector turístic, especialment promoure l'agricultura i la ramaderia ecològica local.
- Per això, és necessari desplegar unes estratègies claus pel sector. Entre aquestes està la de garantir unes rendes dignes, assegurar el relleu generacional, adaptar-se al canvi climàtic, establir una innovació tecnològica que permeti acurçar els circuits de comercialització, amb un consens entre el sector turístic i l'administració pública.
- 5. Vetllar pel compliment de l'obligació establerta a la llei 3/2022 de circularitat del turisme que el 3% dels productes alimentaris usats pels establiments turístics siguin d'aquí.

7.3. Impulsar l'economia circular

- Promoure pactes institucionals per al Residu Zero en tot el sector turístic, fomentant la reducció de residus en origen, la seva reutilització i, només en darrer terme, el reciclatge dels materials continguts en els residus.
- Promoure amb el sector turístic el desenvolupament d'una indústria local del reciclatge, a fi de fer pretractaments a les Illes que aportin llocs de treball i valor afegit i redueixin els costos de transport marítim a la península de residus destinats a reciclatge.

7.4. Impulsar l'economia social

- Impulsar mesures de promoció econòmica que incrementin el nombre d'empreses d'Economia Social i Solidària (ESS) i consolidin les ja existents diversificant i reforçant la seva activitat.
- Fomentar la compra pública responsable per afavorir l'accés de l'ESS a la contractació pública, aprofitant les oportunitats de la llei 9/2017 de contractes del sector públic.
- Fomentar la sensibilització, visibilitat pública i de les facilitats d'accés als seus productes i serveis per afavorir la seva comercialització.

- Promoure la intercooperació per a la detecció de necessitats comunes i mancomunar proveïdors i serveis com a estratègia de consolidació empresarial en el marc de l'articulació d'un ecosistema cooperatiu local, amb una aliança amb el sector turístic local.

- 6. Establir una quota mínima de contractes públics reservats per a empreses d'economia social, cooperatives i empreses d'inserció, amb l'objectiu de promoure la seva participació en la contractació pública i impulsar el desenvolupament d'un teixit empresarial socialment responsable.

7.5. Descompte de resident per a mercaderies

- Per tal d'impulsar sectors econòmics alternatius o complementaris, tant en el sector secundari com en el terciari, es fa imprescindible disposar de mecanismes fiscals que corregeixin els desavantatges de la insularitat. En aquest sentit, resulta imprescindible, si es vol promoure amb garanties d'èxit una transformació econòmica de Mallorca i de les Balears, que s'aprovi al més aviat possible el descompte de residents per a les mercaderies, tant les que surten com les que entren.

8. TURISME, NIVELLS DE RENDA, PRODUCTIVITAT I SALARIS.

La productivitat de les nostres empreses turístiques és de les més altes en relació amb la resta de comunitats autònomes amb una forta especialització turística i és la principal font del nostre creixement de la renda per càpita. La diversificació de models turístics vigents a les Balears ens permet afirmar que aquells que han apostat per una política de desenvolupament més sostenible, cas de Menorca com a Reserva de la Biosfera, han preservat millor els seus nivells de benestar, productivitat del treball, qualitat del treball i mediambiental, cohesió social i territorial.

- El nostre creixement del PIB per càpita i benestar depèn directament del creixement de la productivitat a les empreses turístiques perquè puguin pagar salaris més alts, i això és factible. A la vegada els nivells salarials és un dels indicadors que més directament afecten la millora de la qualitat laboral.

- La productivitat no pot ser cap excusa per no incrementar salaris i millorar condicions laborals, atès que la productivitat per hora treballada a les Balears per part de les empreses turístiques és de les més elevades de l'Estat.

- 7. Deixar de marcar el creixement del PIB com a mostra del benestar de la població local.

8.1. Precarietat i benestar social

- Enfront de l'augment de la precarietat laboral, hem d'anar cap a una societat en què tothom pugui tenir un treball digne, sense precarietat i amb uns salaris que permetin un accés a l'habitatge i la cobertura de les altres necessitats bàsiques. En aquest sentit, cal incrementar substancialment la democràcia a les empreses. Les administracions han de vincular la qualitat dels establiments turístics també a unes condicions laborals dignes.
- Les empreses han de reconèixer de manera efectiva la formació i qualificació professional dels treballadors i treballadores en tots els sectors.
- 8. L'aposta per un creixement de la qualitat i no de la quantitat exigeix una aposta per la formació, tant dels empresaris com dels treballadors i treballadores, que és la principal garantia d'augment dels salaris. Aquesta aposta per l'educació/formació ha de ser especialment intensa a través de la lluita contra l'abandonament escolar primerenc, l'impuls de la formació professional i de la formació contínua de tot el personal implicat en el sector turístic.

8.2. Turisme i Reserva de la Biosfera

- La sostenibilitat del nostre model turístic es fa encara més resilient si s'adopten polítiques com la Reserva de la Biosfera de Menorca, que permeten incrementar l'eficiència del model, no només en termes econòmics, sinó també mediambientals i de cohesió territorial i social.
- Es fa també imprescindible crear el gran parc natural metropolità a la Serra de Na Burguesa, des de Cala Figuera i Rafeubeig fins a Establiments i de Bellver al Pla de Sa Riera a Puigpunyent (més de 6.000 Ha).

8.3. Turisme, diversificació, formació i qualitat del treball

- Les mesures de reconversió de la planta d'allotjament haurien d'anar forçosament lligades a passarelles de formació i plans d'ocupació específics que assegurin la recol·locació dels treballadors afectats en altres sectors a potenciar.
- S'ha de promoure la inserció laboral de persones en situació de vulnerabilitat (diversitat funcional, dones víctimes de violències masclistes, etc.).
- Introduir un Índex de qualitat del treball en el sector turístic, recollint l'anàlisi i els paràmetres de qualitat dels diferents rols professionals utilitzant com a referència, per exemple, l'Índex de la Qualitat del Treball de les Illes Balears elaborat pel Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, i superant lectures simplistes sobre l'evolució del mercat laboral basades per exemple en el nombre de contractes signats o la quantitat de persones ocupades.
- 9. Compliment de la Llei de Morositat per part del sector hotelier per tal que els petits proveïdors puguin cobrar dins els límits establerts per la Llei.

- 10. Fijos-discontinuos. Si bé les modificacions realitzades en aquesta modalitat contractual en els darrers mesos han estat positives, atès que actualment, amb relació als períodes d'ocupació cotitzada, aplica les mateixes regles als treballadors fijos discontinuos que als que no ho són. No obstant això, sabent que les campanyes de treball a les Balears mai són de 365 dies, s'ha d'exigir que el període mínim per poder-se beneficiar d'una prestació contributiva s'ha de reduir a entre 210 i 240 dies d'ocupació cotitzada.
- 11. S'ha de promoure la mobilitat laboral a altres punts de l'Estat on el sector turístic estigui en una fase de desenvolupament més endarrerida que a les Balears o, fins i tot, a altres indrets on les empreses turístiques hagin desenvolupat el seu negoci turístic.
- 12. Els desafiaments derivats de la digitalització o el canvi climàtic no podran gestionar-se sense un robust ecosistema de ciència, tecnologia i innovació. Cal per tant una inversió continuada en el sector que assoleixi nivells superiors al 2% del PIB.

9. TURISME I CULTURA. SENSE SOSTENIBILITAT LINGÜÍSTICA I CULTURAL NO HI HA SOSTENIBILITAT.

9.1. Més cultura pròpia

- Situar la cultura al centre de les polítiques, incloses les polítiques turístiques, com a element substancial i estructural d'aquestes, que s'han d'erigir en llengua i cultura de cohesió i com a veritable motor del canvi de model turístic al nostre territori.
- Hem de construir col·lectivament un ecosistema cultural equilibrat i sostenible, on el teixit cultural i creatiu de base, la cultura popular, les petites i mitjanes empreses culturals, les iniciatives que proposen noves formes d'economia en cultura i el mapa d'institucions i entitats públiques i privades, conformin un escenari cultural interrelacionat, plural, divers, lliure i dinàmic, en el que el turisme hi participi de ple.
- 13. Potenciar la dimensió lingüística i cultural en tots els projectes econòmics i socials, situant-les al centre de les polítiques per reforçar la identitat històrica i cohesionar la societat.
- 14. Incentivar el suport a la cultura local per preservar la identitat del territori i afegir valor singular, mitjançant l'impost d'activitat turística.

SESSIÓ DE TARDA - 16:00 a 18:00

16:30 - Intervenció Jaume Reus sobre cultura i turisme

17:00 - Intervenció Helena Inglada sobre turisme i patrimoni

10. VIDA DIGNA I TURISME

Des de fa seixanta anys, l'economia de les Illes Balears ha estat indissolublement lligada al sector turístic, amb un model de creixement "sense límits" encaminat cap al col·lapse ecològic, social i territorial. Aquest model, que ha tingut indubtablement efectes positius sobre l'evolució de la nostra societat, ha tingut com a efectes socials i culturals negatius sobretot en forma d'increment dels preus de l'habitatge, de desaparició del teixit comercial tradicional, de treball precari i de pèrdua de la llengua i cultura pròpia. Aquests impactes han fet augmentar les desigualtats, creant una sensació molt extensa dins la societat mallorquina de què el model turístic actual té un problema que cal solucionar, i que en aquesta solució vol participar activament la societat civil.

Presentem doncs en aquesta part, una selecció de propostes socials d'entre moltes que s'han escrit els últims anys, per tal d'estimular el debat i les ganes de sumar-ne més al llarg del Congrés.

10.1. Habitatge accessible

És necessari implementar mesures d'accés i manteniment de l'habitatge:

- Foment i ajuts al lloguer.
- Pagament de subministraments (bo social).
- Limitació dels preus de lloguer tot aplicant la Llei d'Habitatge i el reconeixement del conjunt de les illes com a zona tensionada.
- Pla de rehabilitació i renovació d'habitatges i espais urbans.
- Col·laboració pública-privada per a HPO.
- Cal també treure de la lògica del mercat, és a dir, desmercantilitzar, una part important de l'habitatge, per exemple a través de fórmules d'habitatge cooperatiu d'acord amb el model de cessió d'ús. En aquest sentit, s'ha de veure la reconversió d'establiments turístics com una oportunitat per habilitar milers d'habitatges amb preus socials si es fa baix aquesta fórmula.
- Negociar amb els propietaris un preu mitjà de lloguer per sota del mercat, ja que el Govern ofereix protecció absoluta als propietaris. Això permetria estalviar diners que es podrien destinar a altres estratègies com la compra de pisos o terrenys per al lloguer regulat.
- Denunciar l'explotació entre treballadors mitjançant sublloguers abusius que contribueixen a l'increment dels preus dels lloguers.
- **15. Prohibir a tota Mallorca el lloguer vacacional als edificis plurifamiliars i permetre la pràctica als habitatges unifamiliars amb les condicions i zonificació necessàries.**

- 16. Reforçar els serveis d'inspecció per a garantir el seu compliment, així com garantir el cobrament dels impagaments dels lloguers als propietaris mitjançant una assegurança gestionada pel Govern.
- 17. Modificar l'IBI amb un recàrrec per a residències privades no principals i estudiar una modificació de la tarifa de l'Impost sobre el Patrimoni, per transferir riquesa i recursos dels no residents als residents.

10.2. Envel·liment actiu

- Hem d'impulsar un envel·liment actiu on les persones grans siguin protagonistes i assegurar el tractament social i sanitari que han de rebre en cas de necessitat.
- Hem d'anar cap a serveis comunitaris i domiciliaris d'atenció a la dependència. Hem de poder reconvertir hotels obsolets en serveis per a la gent gran activa, promovent el cooperativisme d'habitatge en cessió d'ús com a fórmula de propietat col·lectiva que evita l'especulació.
- 18. Impulsar el turisme de gent gran activa d'Europa del nord per venir a passar els hiverns.

10.3. Igualtat de gènere

L'estructuració del model fomenta en qui ens visita la percepció que es troba en una terra sense llei, Mallorca és percebuda com una terra on tot és permès i això hi contribueixen entre altres moltes pràctiques, anuncis, ofertes habituals i promocions habituals, podem utilitzar l'exemple dels "eslògans" de les camisetes que es troben a molts de "souvenirs" de la costa. D'uns anys cap aquí, s'ha utilitzat l'eufemisme de "turisme d'excessos" quan l'oferta turística incentiva precisament conductes depredadores cap a l'entorn, envers qui treballen del turisme i respecte a les dones. L'augment d'agressions sexuals sobre les mateixes turistes és notori, i això no es pot separar del model turístic a revertir.

- Enfront de la desigualtat estructural, hem d'anar cap a una societat igualitària, que elimini la desigualtat de gènere i la violència en totes les seves manifestacions. Per tant, una de les mesures ha de ser igualar els salaris als serveis turístics, sense discriminació per gènere.
- Cal treballar conjuntament amb la patronal hotelera i de l'oci la prevenció de la submissió química i l'actuació davant casos d'agressió sexual als seus establiments.

10.4. Pobresa zero

- Hem d'erradicar qualsevol classe de pobresa, garantint el dret de la ciutadania a l'existència material, amb una renda bàsica universal, de caràcter progressiu, amb la necessària participació del sector turístic.

10.5. Immigració i ciutadania

- Moltes persones migrades queden relegades a situacions de marginalitat. És imprescindible que les persones migrades formin part de la ciutadania, amb els mateixos deures i drets. El creixement de la immigració està força lligat al creixement del turisme, per tant, el sector turístic s'ha d'implicar en la millora de les seves condicions socials i en la seva formació.

10.6. Joventut amb futur

- Enfront de la situació d'oblit que pateix la població jove, l'hem de fer partícip de les polítiques públiques i enfortir mesures que evitin la seva exclusió social. El sector turístic ha de retornar a la societat part dels seus beneficis invertint decididament en cultura, educació i formació. La col·laboració amb les institucions educatives, especialment amb la UIB, s'ha de reforçar i s'han de crear equips multidisciplinaris i càtedres permanents d'estudi i recerca d'alternatives econòmiques al model turístic, amb especial atenció de cap a on s'han d'encaminar les noves professions, amb fortes inversions per a facilitar l'accés dels joves tant a les universitats com a les escoles de formació professional, dins i fora de les illes.

10.7. Recuperar els centres històrics per a la ciutadania

- Aprovar una normativa per què el subministrament a l'interior dels centres històrics es faci amb vehicles petits i elèctrics i definir un horari estricte de càrrega i descàrrega i que la mobilitat dins els centres històrics sigui estrictament a peu o en transport públic (microbusos).
- Creació d'un observatori municipal de Mallorca, integrat per les tres parts implicades (administració, ciutadania i establiments turístics), per a l'anàlisi contínua de l'evolució demogràfica, comercial i econòmica, prestant especial atenció als nuclis històrics i altres barris amb problemàtiques similars, de manera que permeti la gestió eficaç de la dinàmica turística.
- Revisió dels plans d'usos a les zones residencials de pobles i ciutats, en els quals participin totes les parts afectades, per redefinir quines activitats econòmiques (i en quina mesura, amb límits quantitius i qualitius) són compatibles amb la qualitat de vida de les persones.
- **19. Traslladar paulatinament les zones de bars i restaurants a polígons d'oci i anar alliberant els eixos cívics. No existeix cap tipus de solució per a compatibilitzar, i s'ha de reconèixer clarament, les**

activitats d'oci de bars i restaurants i la qualitat de vida de les persones en els barris afectats, llevat d'obligar els residents a haver de patir les molèsties de forma permanent o haver de baratar de zona on viure.

- Als establiments turístics de nova planta i als que no essencialment de nova planta on sigui possible, regular la creació d'espais per a la recollida d'escombraries i d'espais adequats per al descans del personal.
- Instar les institucions públiques que no organitzin tots els actes públics al centre de la ciutat o poble, que no generi l'actual sobrecapacitat en determinats dies i hores als carrers més cèntrics.
- Incentivar la creació d'equipaments públics i privats de tipus recreatiu, esportiu, cultural i assistencial de barriada segons les necessitats dels residents i no per turistes.
- Descentralitzar els recorreguts turístics. Donar a conèixer i potenciar recorreguts i visites a altres zones que no són el centre de la ciutat que també tenen un patrimoni atractiu, promocionant les caminades guiades i l'ús del transport públic. Per això caldrà mantenir el mateix nivell de qualitat urbana (ordre, recollida de fems, senyalística, seguretat, salubritat...) al centre que a la perifèria i s'haurà de protegir el teixit comercial de cada barri, per no caure en la despersonalització de la ciutat, com ja ha passat dins els centres històrics.
- 20. Instar les administracions a crear plans de protecció, conservació i ús dels edificis i espais de valor històric, evitant la pèrdua de valors i l'especulació, reafirmant el patrimoni com a referent social amb finançament de l'impost turístic.
- 21. Incentivar la creació d'equipaments d'aparcament de vehicles fora dels nuclis urbans. Limitar al màxim l'ús i aparcament de vehicles als centres històrics. Es prohibirà la creació de nous aparcaments (i, en general, d'equipaments) en subsol als centres històrics protegits o declarats BIC. En aquests casos, els immobles hauran de destinar part de les seves plantes baixes als aparcaments.

Conclusions - 17:45